

Försvar och folkförsvar

När följderna av 1972 års illa grundade försvarsbeslut börjat visa sig och en pågående nedrustning blivit ett faktum, framfördes många önskemål om mer försvarsupplysning. En försvarsdiskussion har också kommit i gång, men under senaste tiden på ett oväntat sätt. Generalmajor Nils Sköld gav för några månader sedan ut en skrift "Värnplikt och folkförsvar", där han inte bara talade för bredast möjligt tillämpade allmän värnplikt utan också, tycktes det, för en ny försvarsdoktrin. Vad han skrivit om allmän värnplikt är i hög grad beaktansvärt. Hans försvarsdoktrin har däremot blivit skarpt angripen, och han har också dragit sig tillbaka på den punkten: han anser sig ha blivit missförstådd.

Hans kritiker behöver inte ha dåligt samvete. De har bara läst innantill och dragit sina slutsatser. Enligt hr Sköld bör varje vapenför man tagas ut och beväpnas med ett handeldvapen. De förband, som bildas, skall utrustas med materiel av flera slag, men de kommer inte att understödjas av annat än spaningsflyg i begränsad utsträckning — både kust- och luftbevakning blir "i huvudsak optisk" — och en fiende skall inte angripas före en landstigning på svensk kust, eftersom det inte finns vare sig u-båtar eller ens torpedbåtar och inte heller attackplan. Följdriktigt räknar hr Sköld med att både marin- och flygstaberna kan indragas. Han reformerar också den territoriella försvarsindelningen och menar att vissa militärområden blir överflödiga. På hans karta ingår inte Gotland i något sådant område, vil-

ket är alldeles riktigt. Varken Gotland eller tillförseln till Gotland kan försvaras med den föreslagna ordningen.

Hunnen så långt inför hr Sköld i sin skrift (sid 41) en ordentlig brasklapp. Har man den basorganisation, som han skisserat, bör den kompletteras med slagkraftiga förband av olika slag. Därav torde följa, att både den materiel, som insparats, och de staber och andra institutioner som behövs för att utveckla den, åter måste tillföras försvaret. Vad man under dessa omständigheter vinner i pengar är svårt att se. Hr Sköld menar själv att 1972 års försvarsbeslut bör bibehållas och rent av förbättras. Han har alldeles ingen lust att bli en svensk general Glistrup, den som i en telefonsvarare skall tala in orden "vi ger oss".

Det är möjligt, att en del saker kommer att redas ut tack vare hr Skölds skrift. En sådan är det populära talet om att varje värnpliktig skall utbildas för gerillakrigföring. Men gerillakrig i Sverige måste förutsätta, att det reguljära försvaret misslyckats. Fienden har trängt in i landet och slagit våra bästa förband, och resterna av dessa och av lokala förband, som kanske ännu inte sett någon strid, skall samlas till den svåraste striden av alla, nämligen gerillakriget. Det förefaller vara en ren illusion att tro, att alla värnpliktiga skulle kunna duga till något sådant. Svenska folket har inte varit i krig under generationer, och redan därför — och även av andra, alldeles uppenbara skäl — är alla jämförelser med tex Vietnam totalt missvisande. Det kan rent av hävdas, att det är

oansvarigt att framställa gerillakriget som någonting som varje svensk värnpliktig ens bör kunna deltaga i. De repressiva metoder innebärande en obegränsad brutal grymhet, som en ockupant kan komma att använda, är det svenska folket förmodligen inte berett att möta.

Om Sverige blir besatt, kommer otvivelaktigt motståndsrörelser att uppstå. På en motståndsrörelses män och kvinnor kommer fruktansvärt hårda krav att ställas. Deras verk blir meningsfullt om de kan befria landet eller om de på olika sätt kan understödja en befrielseaktion utifrån. Det förra är föga troligt och bör inte utmålas som en sannolikhet. Det senare är tänkbart under vissa omständigheter. En sådan är att det finns någon som vill hjälpa oss. Vi måste då på ett eller annat sätt ha gjort oss förtjänta av hjälp.

Både allmän värnplikt och allvarliga försvarsförberedelser utgör förutsättningar för vår utrikespolitik. Vi drev den kombinationen under andra världskriget och med framgång: den bidrog väsentligt till att hålla oss utanför. Vi behöll den efter kriget, och när vi under NATOs glansdagar skulle göra vår alliansfrihet trovärdig, var det denna kombination som skaffade oss gehör. För närvarande är vårt läge annorlunda. Vi har av skäl som inte här skall beröras förlorat en stor del av vårt politiska anseende utomlands. Vi har vidare börjat genomföra en ny försvarsordning, som inte ens är baserad på ordentliga utredningar utan uteslutande på att

landets finansminister en dag fastställde en ekonomisk ram, inom vilken försvarets kostnader skulle rymmas, alldeles oberoende av om det blev ett förnuftigt balanserat försvar eller inte, vilket i varje fall riksdagen, som tog beslutet, inte kunde veta. I dag vet alla, att vi inte förbereder det försvar som vi skulle kunna ha. Någon respekt utomlands har det förvisso inte förskaffat oss. För varje år blir vi dessutom svagare. Även hr Sköld erkänner tveksamt, att "det ligger en kärna av sanning" i påståendet att vi nedrustar.

I en nyutkommen skrift i samma serie där hr Sköld publicerade sin har Hans Lindblad ("Försvar i otakt") strukit under att det inte går att framställa försvarsmateriel extra snabbt strax innan man behöver den. Vi har folk, med god underbyggnad, ofta med tekniskt intresse och med tekniskt handlag. Att sätta annat än bästa möjliga vapen i hand på sådana soldater borde för ett land som Sverige vara otänkbart. Vi har råd att framställa sådana vapen, och det finns knappast skäl varför vi inte skulle koncentrationsutbilda värnpliktiga på de allra flesta av dem. Under sju eller sju och en halv månader, som man nu talar om, gör man ändå inga soldater som är fullgoda på alla vapen eller för ett långt krig. Men om de värnpliktiga får vapen som de kan tro på och som kan göra en fiende eftertänksam kan det bli möjligt att hålla honom utanför landet, vilket bör vara första målet för ett svenskt folkförsvar.